7/9646
9647
9648

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : **B.02.0.007.00/2486** 28/11/**2005**
KONU : Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 15/07/2005 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-14730 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile İzmir Milletvekili Enver ÖKTEM'e ait 7/9646 esas nolu, Manisa Milletvekili Hasan ÖREN'e ait 7/9647 esas nolu ve Bursa Milletvekili Kemal DEMİREL'e ait 7/9648 esas nolu yazılı soru önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevap ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

DAĞITIM:

Gereği :

-TBMM Bşk. Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 1 Yazı (2 Nüsha)

Bilgi :

-Başbakanlık
(Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü)
Ek: 1 Yazı

7/9646

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ENVER ÖKTEM'İN
7149 (7/9646) NOLU SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR

Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentlerde uçucu madde bağımlısı çok sayıda genç sokaklarda yaşamaktadır. Tinerci çocuklar olarak tabir ettiğimiz bu insanlar, sokaklarda masum vatandaşlar ve çocuklar için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

Konuyla ilgili bir yardımlaşma vakfının yaptığı araştırmaya göre sadece İstanbul'da 1500 adet uçucu madde bağımlısı çocuk ve genç bulunmaktadır.

SORU 1:

Tinerci olarak tabir ettiğimiz bu gençlerin suç işlemelerinin önlenmesi ve topluma kazandırılması noktasında sadece polisiye tedbirlerin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?

CEVAP 1:

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Sokakta yaşayan/çalışan çocuk sorunu çok boyutlu bir sorun olup, elbette çözüme yönelik çalışmalarda çok yönlü ve çok sektörlü olacaktır. Maddenin kötüye kullanımı sorunu yaşayan çocuklarda bizim çocuklarımızdır. Bu çocukları toplum dışına itmek ve diğer çocukları onlardan korumak anlayışından uzak tüm sektörler olarak toplumun katılımıyla çocukları maddenin kötüye kullanımına iten nedenlerin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmaları yapmakla yükümlüyüz.

Türkiye'de çocukların korunmasıyla ilgili ilerleme kaydedilmiş olmasına karşın, daha ileri kazanımlar sağlamak ve çocuklar için koruyucu ortamları daha da geliştirmek üzere İçişleri Bakanlığı, SHÇEK, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sivil Toplum Kuruluşları ile birlikte daha eşgüdümlü adımlar atması gerekmektedir.

Bu doğrultuda, bu güne kadar küçük ölçekli işbirlikleri ile yürütülen sektörlerarası çalışmaların ülke geneline yayılmasını sağlamak ve çocuk koruma hizmetini sektörler arası işbirliği ile hayata geçirebilmek üzere, AB 2004 Yılı Mali programı çerçevesinde değerlendirilmek üzere proje hazırlanmıştır.

Projenin esas faydalanıcıları İçişleri Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Barolar Birliği'dir. Hedef grupları ve diğer faydalanıcılar projenin uygulanacağı illerdeki çocuklar ve ailelerini de kapsamaktadır.

Projenin genel amacı, temel verilerin ve ampirik kanıtların oluşturulması ve ilgili çocukların korunması ve toplumla yeniden bütünleştirilmesine yönelik ortak stratejilerin ve işbirliği temelindeki uygulamaların geliştirilmesini içerecek şekilde, ilgili kurumların yasalarla ilişki halinde olan çocuklar için daha koruyucu bir ortam geliştirme kapasitelerini güçlendirmektir.

SORU 2:

Bu gençlerin rehabilitasyonu ve yeniden topluma kazandırılması hususunda ne gibi projeler ve sosyal çalışmalar yapılmaktadır?

CEVAP 2-

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Anayasamız, yasalar ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu açıkça, "çocuk ihmali ve istismarı konusunda ivedi tedbirlerin alınmasını öngörmektedir. Bu çerçevede 2828 sayılı Yasanın 3. maddesi (e) bendine eklenen 6. maddeyi ve 1997 yılında çıkan 572 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sokakta yaşayan ve çalışan çocuklara hizmet vermek amacıyla hizmete açılan; "Çocuk ve Gençlik Merkezleri" eşler arası anlaşmazlık, ihmal, hastalık, kötü alışkanlık, yoksulluk, terk ve benzeri nedenlerle sokağa düşerek sosyal tehlike ile karşı karşıya kalan ve sokaktaki çocuk ve gençlerin geçici süre ile rehabilitasyonlarını ve topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak amacıyla kurulan yatılı veya gündüzlü sosyal hizmet kuruluşları olarak tanımlanmıştır.

Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde aşağıda özetlenen çalışmalar yapılmaktadır.

Çocuklara Yönelik çalışmalar; Çocukların sokaktan merkezlere getirilmeleri yönünde yürütülen sokak çalışmaları; Sosyal Hizmet Uzmanları, Psikologlar ve Çocuk Gelişimciler tarafından gerçekleştirilen sokak çalışmaları haftanın belli günlerinde ve belirlenmiş saatlerde düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Merkez hizmetlerini reddeden çocuklarla bağlantının kopmaması ve gerek duyulan hizmetin sokakta verilmesi çalışmaları ile sokağa yeni çıkan çocukların tespit edilmesi çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Eğitimlerini destekleyici faaliyetler: Başarısız oldukları derslerdeki başarılarını arttırmaya yönelik etüt çalışmaları ve ders desteği,

Eğitime yeniden kazandırma çalışmaları; I.Kademe Eğitim Programı; II.Kademe Eğitim Programı; Açık İlköğretim Kursu; Açık Lise Kursu;

Eğitim ihtiyaçlarının karşılanması; Okul materyallerinin ve örgün eğitime devamları halinde okul kıyafetlerinin karşılanmasına yönelik destek çalışmaları,

Meslek edindirmeye yönelik çalışmalar ; Halk Eğitim Merkezi ve Çıraklık Eğitim Merkezi katkılarıyla, Elektrikçilik Kursu, Kuruluşlarımızda kalmakta olan çocuklar Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına bağlı Düzce İlinde ki yatılı Kooperatifçilik ve El sanatları Kursuna katılmaktadırlar.

Gelir getirici atölye çalışmaları; Boş zaman değerlendirme, el becerilerini geliştirmek ve yapılan iş aracılığı ile grup içinde sosyalleşmeyi sağlamak amaçlanmaktadır. Bu etkinlikler içerisinde mum yapımı, takı tasarımı, seramik, galoş yapımı çalışmaları vb. bulunmaktadır.

Çocukların psiko sosyal gelişimini destekleme çalışmaları; Merkezlerimizde bulunan sosyal hizmet uzmanları, Psikolog ve Çocuk gelişimciler tarafından çocuklarla Kişisel çalışma, Grup çalışmaları, Psikolojik testler vb. mesleki çalışmalar yürütülerek çocukların psiko sosyal yönden desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Sosyal Kültürel Etkinlikler il Sportif ve Hobi faaliyetleri; Resim Kursu; Halk Oyunları Kursu Programı; Müzik Kursu Programı;

Eğitimin önemi konusunda bilgilendirme çalışmaları; Çocukların sokaktan çekilerek merkez hizmetlerinden yararlanmaya başladıkları süreçte ve merkezin çeşitli aktiviteleri aracılığı ile eğitime yönlendirilebilmeleri amaçlanmakta ve çocuklara bu doğrultuda çeşitli araçlarla eğitimin önemi anlatılmaya çalışılmaktadır.

Sağlık sorunlarına yönelik çalışmalar; Merkez hizmetlerinden yararlanıp yararlanmasına bakılmaksızın ihtiyaç duyan tüm çocuklara sağlık hizmetleri sunulmakta olup, bu hizmet sağlık bakanlığı kuruluşları aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Tıbbi tedavi ve madde bağımlılığı tedavisi gibi iki farklı sağlık desteği sunulmaktadır.

Tedavi ve rehabilite edici hizmetler; Uçucu madde kullanan çocukların tıbbi tedavisi amacıyla UMATEM'lere havale edilmesi sağlanmakta olup, UMATEM'lerin yetersiz kalması nedeniyle İstanbul Yel değirmeni Çocuk ve Gençlik Merkezinde Tedavi ünitesi oluşturulmuş olup, çocukların gerek madde bağımlılığı gerekse ailede ve sokakta yaşadıkları travmaların tedavisi hedeflenmektedir. Ünite, İstanbul İlinde sokak çocuklarına hizmet veren diğer kuruluşlarda kalan çocuklara da gündüzlü tedavi hizmeti sunmaktadır.

Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde meslek elemanlarının yürüttüğü bireysel yada grup çalışmaları ile sokakta yaşayan veya çalıştırılan çocuklara yönelik olarak götürülen hizmetlerle suç işlemiş çocuklara yada suç işlemiş çocuklarla tanışarak sosyal etkilenme sonucu suç işleme riski bulunan çocuklara yönelik mesleki müdahalelerde bulunulmakta, suç işlemelerini önleyici mesleki çalışmalar ve rehabilitasyon hizmetleri yürütülmektedir.

Aileye Yönelik Çalışmalar; Sokakta yaşayan çocukların ulaşılabilen ailelerine yönelik psiko-sosyal destek ve bilinçlendirme çalışmaları, ailelere yönelik sosyal ve mesleki gelişimlerine yönelik çalışmalar yapmak, ekonomik yoksunluk içinde olduğu belirlenen ailelerin sosyal yardım hizmetlerinden ve kurumlarından yaralanmalarını sağlamak, çocukların aileye dönüşlerinin mümkün olduğu durumların tespiti halinde aile ve çocuğun bir arada yaşamasına ilişkin uyum çalışmalarının yürütülmesi.

Toplumla Çalışma Uygulamaları; Kuruluşlarda verilen hizmetleri tanıtan, sokakta çalışan ve/veya yaşayan çocukların özellikleri hakkında bilgilendiren, hizmetlere gönüllü katkı ve katılımların teşvik edilmesini amaçlayan el ilanları ve afişlerin basılarak dağıtımı yapılmaktadır. Gönüllü veya kamu kurumlarının sokak çocukları konusunda yaptığı toplantılara katılım sağlanarak yapılan çalışmaların tanıtımı yapılmaktadır. Merkezlerde gönüllü çalışmak isteyen üniversite öğrencileri aracılığı ile ihtiyacı olan çocuklara yönelik "eğitimde destek" çalışmaları sürdürülmekte, sosyal ve kültürel faaliyetler yürütülmektedir.

Yukarıda özetlenen hizmetlerden de anlaşılacağı üzere, sokakta yaşayan / çalışan çocuklara yönelik hizmet veren Çocuk ve Gençlik Merkezleri işlevlerini, Genel Müdürlüğümüz, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimlerle yapılan işbirliği protokolleri ile yürütmektedir.

SHÇEK Genel Müdürlüğü 1997 yılı itibariyle 1 Çocuk ve Gençlik Merkeziyle başlattığı hizmetlerini halen 42 Merkez ile sürdürmektedir. Merkezler aracılığı ile ulaştığımız çocukların sayısına ve bunlara götürülen hizmetlere bakıldığında; toplam ulaşılan çocuk sayısı 41982'dir ve hizmetlere göre dağılımı;

- ✓ hiç okula gitmemiş olup okula başlatılan çocuk sayısı 1893,
- ✓ okula devam eden çocuk sayısı 6902,
- ✓ aile yanına dönmesi sağlanan çocuk sayısı 12012,
- ✓ işe yerleştirilen çocuk sayısı 468,
- ✓ sosyal yardım alan çocuk sayısı 7038,
- ✓ korunma altına alınan çocuk sayısı 225,
- ✓ madde bağımlısı çocuk sayısı 3475 olup, (bu çocuklar sözü edilen madde bağımlılığı tedavi ünitelerine yönlendirilmektedir.),
- ✓ çeşitli mesleki çalışma ve sosyal hizmet müdahalelerine rağmen çocuğunu sokakta çalıştırmakta ısrar eden ve bu nedenle suç duyurusunda bulunulan aile sayısı 770,
- ✓ ceza alan aile sayısı 130,
- ✓ ayni nakdi yardımdan yararlanan 1124'dir.

Söz konusu 42 Merkezde 1997 yılından bu yana STK, yerel yönetimler, üniversiteler uluslararası kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gerçekleştirilmiş 29 işbirliği protokolü mevcuttur.

Sokakta yaşayan/çalışan ve maddenin kötüye kullanımı sorunları olan çocuklara ilişkin olarak tespit edilen ve ikna çalışmaları tamamlanan çocukların İstanbul, Ankara, İzmir'de UMATEM'lere, diğer şehirlerde ise Devlet/Üniversite Hastanelerinin Psikiyatri Kliniklerine yönlendirilmeleri sağlanmaktadır. Detoks sonrası rehabilitasyonuna devam edilecek çocuklar için yeniden yapılandırılmış Merkezlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Çocukların, örgün eğitim veya mesleki eğitime dahil edilmeleri ve ailelerinin yanına veya kurum bakımına yönlendirilerek, eğitimini tamamlamış yada iş sahibi gençler olarak rehabilitasyonlarının tamamlanması amacıyla, SHÇEK Genel Müdürlüğü'nce, yeni hizmet modeli üzerinde yürütülen çalışma tamamlanmıştır.

Bu hizmet modelinde, her merkez, ihtiyaç gruplarından birisine hizmet verecek şekilde, bir sonraki hizmet ayağı belirlenmek suretiyle yapılandırılmıştır.

Öncelikle; sokaktaki çocuklar, mobil ekipler aracılığı ile, veya sokak ofisleri tarafından tespit edilecektir. Tespit edilen bu çocuklar, ilk uyumlandırmayı gerçekleştirmek üzere İlkadım istasyonuna yönlendirilecektir.

Hizmeti reddederek, madde kullanımından vazgeçmek istemeyen çocuklar ise korunmaları ve bu esnada da ikna edilmelerine yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi amacıyla Barınak'a yönlendirilecektir.

İlkadım istasyonunda, uyum süreci tamamlandığı kanaati oluşan madde bağımlısı çocuklar, Sağlık Bakanlığı bünyesinde bulunan Tıbbi Tedavi Merkezine, tıbbi tedavisi tamamlandıktan sonra yine Sağlık Bakanlığı bünyesinde bulunan Tıbbi Rehabilitasyon Merkezine sevk edilecektir. Tıbbi rehabilitasyonu gerçekleşen çocuklar Sosyal Rehabilitasyon Merkezine teslim edileceklerdir.

İlkadım İstasyonunda uyum sürecini tamamlayan, sokakta yaşayan fakat madde kullanmayan çocuklar, doğrudan Sosyal Rehabilitasyon Merkezlerine havale edileceklerdir.

Sosyal Rehabilitasyon Merkezinde, çocuklar, sorumluluk alma alışkanlığını kazanacak etkinlikler aracılığı ile, Örgün Eğitim veya Mesleki Eğitime dahil edileceklerdir.

Bu süreçleri tamamlayan çocukların, öncelikle aile yanına, bunun mümkün olmaması halinde, SHÇEK kurumlarına veya Milli Eğitim Bakanlığına bağlı YİBO ve PİO'lara yönlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu süreçlerden sonra meslek edinerek işe yerleştirilen ve aile yanına dönmesi mümkün olmayan ya da kurum bakımı hizmetlerinden yararlanmak üzere yaşı uygun olmayan çocuklar ise Gençlik Evlerinden yararlandırılacaklardır.

Ayrıca, ILO Türkiye Temsilciliği ile SHÇEK Genel Müdürlüğü arasında imzalanan Protokol kapsamında, Hedeflenmiş 11 ilde, (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Çorum Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Şanlıurfa) sokakta çalışan çocukların iş yaşamından çekilerek eğitime yönlendirilmeleri ve risk grubundakilerin de çalışmaya başlamalarının engellenmesi amacıyla yeni bir proje 2005 yılında uygulamaya konulmuştur.

Proje ile, 6700 erkek ve kız çocuğa ulaşılacak, bunlardan 2700'ü halen içinde bulundukları Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinden çekilirken, risk gurubunda kabul edilen kardeşlerden 4000'inin de çalışma yaşamına atılmalarının önlenmesi hedeflenmektedir.

Proje ile; Çocuk ve Gençlik Merkezleri aracılığı ile, sokakta çalışan çocukların, çalışma süreleri içerisinde bulundukları mekanlarda çalışmalar yürütülürken, Toplum merkezleri ile de, sokakta çalışan ve çalışma riski taşıyan çocukların yoğun olarak bulundukları mahallelerde, çocukların sokağa gitmelerini engelleyici çalışmaların yürütülmesine destek verilecektir.

SORU 3:

Okulların açıldığı şu günlerde suç işleme potansiyeline sahip uçucu madde bağımlısı gençlerden çocuklarımızı nasıl koruyacağız? Bu konuyla ilgili tedbirler alınmış mıdır?

CEVAP 3-

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

İkinci sorunuza yönelik verdiğimiz cevapta, ayrıntılı bir şekilde söz konusu çocuklara yönelik çalışmalarımız konusunda bilgi verilmiştir. Yine bu alanda Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve sivil toplum örgütleri ile Yeni Hizmet Modeline yönelik işbirliği çalışmalarımız, uçucu madde bağımlısı ve sokakta yaşayan/çalışan çocuklarında tehlikede olduğu inancı ile sürdürülmektedir.

Saygılarımla,

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı